

KONU ANLATIMI

BENZEŞME (Ünsüz Sertleşmesi)

Ses: Boğazımızdan çıkan havanın titreşmesiyle oluşan ses dalgalarına ses denir.

Harf: Seslerin yazıya geçirilmiş haline harf denir.

Türkçede toplam 29 harf vardır bu harflerden 8 tanesi ünlü 21 tanesi ünsüzdür.

Ünlü Harfler:

Kalın: a, ı, u, o **İnce:** e, i, ü, ö

Ünsüz Harfler:

Sert Ünsüzler: ç, f, h, k, p, s, ş, t (Sert sessizleri FİSTİKÇİ ŞaHaP olarak kodlayabiliriz.)

Yumuşak Ünsüzler: c, d, g, b, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z

ÜNSÜZ SERTLEŞMESİ (ÜNSÜZ BENZEŞMESİ)

Türkçede sert ünsüzle biten bir sözcüğe yumuşak ünsüzlerden “c, d, g” ile başlayan bir ek geldiğinde, ekin başındaki ünsüz değişerek sertleşir.

Bu ses özelliğine ünsüz uyumu, ünsüz sertleşmesi veya ünsüz benzeşmesi denir.

- » Fatih’ten bisikletini istemişti.
- » Irmaktan yavaşça geçmişti.
- » Bitkiler ışığını güneşten alır.

⇒ Birleşik kelimelerde, terimlerde, başka dillerden dilimize geçmiş sözcüklerin gövdelerinde ünsüz benzeşmesi aranmaz.

Örnek

- » Yine tüm güzelliğiyle ilkbahar gelmişti.
- » Üçgenin iç açıları toplamı 180 derecedir.

ALİŞTIRMA

Aşağıdaki cümlelerde yer alan benzeşmeleri bulunuz, benzeşme olan kelimeyi yandaki boş alana yazınız.

Saati bozulduğunda saatçiye götürmüş.

(.....)

Önümüzden kırmızı gülleri olan bir çiçekçi geçiyor.

(.....)

Bu gün toplantı olduğu için erken çıktılar.

(.....)

Türküyü coşku içerisinde söylüyorlardı.

(.....)

Bu çocuk yaşça benden daha büyük.

(.....)

Sokaktan geçen insan biraz iriceydi.

(.....)

Etçil hayvanla kafeslerde beslenir.

(.....)

Odaki dolaptan üç tane bardak aldı.

(.....)

Çok üretken fikirler ortaya atıldı.

(.....)

Kitapta insanlığın geleceğinden bahsediyordu.

(.....)

Televizyonda yen bir popçu şarkı söylüyordu.

(.....)

Bıçağın ağzı bileyinceden çok keskin olmuş.

(.....)

ETKİNLİK

Aşağıdaki kelimelerde benzeşme kuralı olanları yanlarına yazınız.

Sokağa: **Benzeşme yoktur.**

Yoğurtçu:

Zonguldak'ta:

Çorabı:

Kitaptan:

1974'te :

Rengi:

Tabağı:

Tarihte:

Sağlıkçı:

Atkı:

Dörtlük:

Aşağıdaki cümlelerdeki benzeşme olan kelimeleri yuvarlak içine alınız.

Küçük bir çocuğun bana baktığını fark ettim.

Evin önündeki ağacın bir dalı kırılmıştı.

Ekmeği fırının gözünde ısıttı.

Ağaçta yeni bir kuş türü yaşadığını keşfetti.

Saatçi bu saatin ilginç olduğunu düşünüyor.

Kırılmıştı dolabın içindeki küçük vida.

Parkta yolculuğa çıkacak bir adam bekliyor.

Hiç beklemeden odanın kapısını açtım.

Olanları bana dürüstçe anlatır mısın?

TEST

1. Aşağıdaki tümcelerin hangisinde ünsüz benzeşmesi olmuştur?

- A) Elindeki kitabı sessizce okuyor.
- B) Ailesinden uzak kalınca onların değerini anladı.
- C) Sevinçten ne edeceğini bilmiyor.
- D) Tatilde oraya gitmek istiyor.

2. Aşağıdaki tümcelerin hangisinde ünsüz benzeşmesi yoktur?

- A) Seni gördükçe bir dostumu hatırlıyorum.
- B) Bize dostça davranmaya çalışırdı.
- C) Kuşçu, çocuklara sinirle bağırırdı.
- D) Gerçekleri öğrenmenin vakti geldi

3. Aşağıdaki deyimlerden hangisinde ünsüz benzeşmesi kullanılmıştır?

- A) Çocuğun o halini görünce içi sızladı.
- B) Arkadaşımın söyledikleri içime dert oldu.
- C) İçi kan ağlayarak ayrıldı bu şehirden.
- D) Bugün geleceğin sanki içine doğmuştu.

4. Aşağıdakilerden hangisinde ünsüz benzeşmesi yoktur?

- A) Marketten taze kaşar aldık.
- B) Dört kardeş birlikte şirket kurmuşlar.
- C) İzciler yüksek dağa tırmandı.
- D) Aşçı, yemekleri erken pişirmiş.

5. Aşağıdaki kelimelerden hangisinden sonra –dan/-den eki getirilirse ünsüz benzeşmesi (sertleşmesi) olmaz?

- A) Raf
- B) Tavan
- C) Irmak
- D) Yamaç

- 1- Yataktan kalkınca elini yüzünü yıkar.
- 2- Davetlilerle yakından ilgilendi.
- 3- Şirkete yüz elli işçi alınacak.
- 4- Atlar taş oluktan su içti.

6. Numaralanmış cümlelerin hangisinde ünsüz benzeşmesi (sertleşmesi) yoktur?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4